

УДК 347 2/3

Гащин В. - ст.гр.КАБ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ, ОСОБЛИВОСТІ ТА ФОРМИ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Науковий керівник: ст.викладач Грузін. В.Я.

Цивільно-правова відповідальність – це самостійний вид юридичної відповідальності, який полягає у застосуванні державного примусу до правопорушника шляхом позбавлення особи певних благ чи покладення обов'язків майнового характеру.

Оскільки цивільно-правова відповідальність є різновидом юридичної відповідальності, їй притаманні загальні ознаки останньої (державний примус, суспільний осуд, негативні наслідки для правопорушника).

Дослідники питання цивільно-правової відповідальності звертали увагу на те, що, по-перше, цивільно-правова відповідальність – це не просто санкція за правопорушення, а лише така санкція, яка тягне до правопорушника відповідні негативні наслідки у вигляді позбавлення його суб'єктивних цивільних прав або покладення на нього нових чи додаткових цивільно-правових обов'язків. По-друге, цивільно-правовій відповідальності притаманні певні особливі риси, які надають можливість виокремити її з-поміж інших видів юридичної відповідальності.

Цивільна відповідальність спрямована не на покарання правопорушника, а на відновлення (компенсацію) суб'єктивного цивільного права потерпілої особи.

Цивільно-правова відповідальність спрямована на майнову сферу правопорушника і не зачіпає його особистого статусу. Отже, першою особливістю цивільно-правової відповідальності є її майновий характер.

Другою особливістю цивільно-правової відповідальності є додатковість обтяження. Додаткові цивільно-правові обов'язки можуть мати різний характер: а) порушник чужого права повинен компенсувати заподіяну потерпілому шкоду і таким чином поновити порушене право; б) незалежно від відшкодування шкоди порушник може бути притягнутий до цивільно-правового покарання у вигляді неустойки (штрафу або пені).

Особливістю цивільно-правової відповідальності є її компенсаційний характер. Суть його полягає у відновленні стану, що існував до порушення суб'єктивного права.

Цивільно-правову відповідальність поділяють на види в залежності від різних критеріїв.

1. Договірна і позадоговірна відповідальність.
2. Часткова (дольова), солідарна та субсидіарна (додаткова) відповідальність.
3. Повна, обмежена та підвищена (кратна) відповідальність.

В окремих статтях ЦК передбачаються випадки відшкодування збитків у обмеженому розмірі.

Відшкодування збитків у підвищеному розмірі передбачається у виняткових випадках. Наприклад, відповідно до ч. 2 ст. 231 ЦК винна сторона (інша особа), яка застосувала фізичний або психічний тиск до другої сторони, зобов'язана відшкодувати їй збитки у подвійному розмірі та моральну шкоду, що завдані у зв'язку з вчиненням цього правочину.